

UCHWAŁA Nr LIX/777/2022
Rady Miejskiej Leszna
z dnia 29 grudnia 2022 roku

w sprawie nadania odznaczenia „Zasłużony dla Miasta Leszna” dla Leszczyńskiego Towarzystwa Kulturalnego

§ 1

Na podstawie art. 6 ust. 1 w związku z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2022 r. poz. 559 ze zm.) oraz § 54 ust. 2, §55, §56 Statutu Leszna stanowiącego załącznik do Uchwały Nr XI/113/99 Rady Miejskiej Leszna z dnia 27 maja 1999 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego z 1999 r. Nr 48 poz. 1057 ze zm.), Rada Miejska Leszna:

przyznaje

LESZCZYŃSKIEMU TOWARZYSTWU KULTURALNEMU

ODZNACZENIE

„ZASŁUŻONY DLA MIASTA LESZNA”

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miejskiej Leszna

Tomasz Malepszy

Uzasadnienie
do Uchwały Nr LIX/777/2022
Rady Miejskiej Leszna
z dnia 29 grudnia 2022 roku

w sprawie nadania odznaczenia „Zasłużony dla Miasta Leszna” dla Leszczyńskiego Towarzystwa Kulturalnego

Leszczyńskie Towarzystwo Kulturalne powstało w listopadzie 1969 roku z przekształcenia Oddziału Wielkopolskiego Towarzystwa Kulturalnego istniejącego tu od roku 1963. Jest więc najstarszym regionalnym towarzystwem w mieście — organizacją, której członkowie od wielu lat zaznaczają swą obecność w jego życiu, aktywnie działając w sferze kultury, oświaty i nauki. Jego współtwórcą, pierwszym (i dwukrotnym) prezesem był inicjator wielu znaczących działań kulturalnych w mieście i powiecie, zasłużony animator kultury Zdzisław Smoluchowski, po nim Marian Niedźwiedziński z Krzycka Wielkiego — twórca Wiejskiego Teatru Poezji „Kalina”. W latach 1988-2014 funkcję prezesa pełnił dr Alojzy Konior, zasłużony pedagog i koleniolog. Obecnie prezesem jest Marek Wróbel, kierownik Specjalistycznej Pracowni Terenowej „Zespół Pałacowo-Parkowy” w Trzebinach (Narodowy Instytut Dziedzictwa).

Towarzystwo było i jest przez cały ten okres obecne w życiu miasta i Wielkopolski. Jednym z osiągnięć LTK jest udane reaktywowanie „Przyjaciela Ludu”, czasopisma nawiązującego do polskojęzycznego tygodnika, wydawanego w dziewiętnastowiecznym Lesznie. Wychodzący od 1986 roku — obecnie przy finansowym wsparciu miasta Leszna — periodyk o popularnonaukowym, ale i regionalistycznym profilu, na swoich łamach zamieszcza materiały dotyczące przeszłości i teraźniejszości Leszna i subregionu leszczyńskiego. Czasopismo zostało uhonorowane odznaką „Za zasługi dla województwa wielkopolskiego” oraz medalem „Za zasługi dla Związku Inwalidów Wojennych RP” przyznany za publikację wspomnień z okresu II wojny światowej. W latach 1977-1981 towarzystwo było natomiast, obok Wydziału Kultury i Sztuki leszczyńskiego Urzędu Wojewódzkiego, współwydawcą „Rocznika Leszczyńskiego”. W okresie swego istnienia LTK zorganizowało 56 konferencji, wśród nich kilka o zasięgu międzynarodowym, przygotowując je samodzielnie lub z innymi organizacjami bądź instytucjami. Były poświęcone znakomitym postaciom i ważnym zagadnieniom, na przykład tradycjom wydawniczym, gospodarczym, działalności społecznej i naukowej leszczyńian, m. in. króla Stanisława Leszczyńskiego i Jana Metziga.

LTK wydało, oprócz czasopism, ponad 120 publikacji oraz 25 medali o dużej wartości artystycznej, upamiętniających postaci i wydarzenia związane z Lesznią i ziemią leszczyńską (byli to m.in. Jan Amos Komeński, Jan Jonston, Karol Kurpiński, Bolesław Erzepki, Andrzej Krzycki, Jan Popliński, Ryszard Wincenty Berwiński, Jan Wowczak).

Wydawało też pocztówki regionalne. Zorganizowało samodzielnie, bądź przy współudziale, między innymi Miejskiej a wcześniej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej oraz Muzeum Okręgowego w Lesznie, ponad 30 dużych wystaw o różnej tematyce, nie licząc ponad 120 ekspozycji mniejszych, najczęściej ze zbiorów kolekcjonerów swej sekcji, którą przez wiele lat kierował zasłużony regionalista Zbigniew Gryczka.

Wspomnieć tu wypada wśród działań LTK chociażby wielokrotne przybliżanie sylwetki czeskiego pedagoga Jana Amosa Komeńskiego, uczonego polihistora Jana Jonstona (jego pomnik powstał również m.in. z inicjatywy LTK), Daniela Ernesta Jabłońskiego, Johanna Heermanna, członków rodziny Sułkowskich czy wreszcie rodu Leszczyńskich, z dwukrotnie wybieranym na króla Polski Stanisławem Leszczyńskim na czele. Z inicjatywy prezesa LTK podjęte zostały badania nad pierwszym polskim czasopiśmie medycznym pt. „Primitiae physico-medicae” i wydane zostały przez towarzystwo jego fragmenty. zanim opublikowana została całość.

LTK ogłaszało konkursy na pamiętniki, które przyniosły teksty np. o tajnym nauczaniu w naszym mieście w czasie okupacji niemieckiej, o życiu w Lesznie i sąsiednich wioskach w okresie międzywojennym. Dzięki inicjatywie i konkretnym przedsięwzięciom LTK zgromadzone zostały materiały dotyczące historii miasta, czy losów absolwentów leszczyńskiego gimnazjum.

Znaczące wydarzenia i osobowości, jak wspomniano wcześniej, upamiętniano także poprzez wydawanie medali — w tym dwukrotnie medalu „Za serce dla kultury”, przyznawanego osobom szczególnie zasłużonym.

Szczególną formą upamiętniania dziejów i postaci miasta było fundowanie tablic — poświęconej królowi Stanisławowi Leszczyńskiemu, Janowi Metzgowi, czy współdział (z Wojewódzką Biblioteką Publiczną w Lesznie) we wmurowaniu tablicy Stanisława Grochowiaka na domu, w którym poeta się urodził. Wspomnieć trzeba o trosce o miejsca pochówków profesora gimnazjalnego Jana Poplińskiego, Jana Metziga czy Augusta Wilkońskiego (w Siekierkach).

Znaczące miejsce w działalności LTK zajmują wydawnictwa, często nagradzane, powstające też niekiedy jako dopełnienie sesji, np. o Leszczyńskim, Jonstonie, o XIX wiecznym „Przyjacielu Ludu”, uzupełniające wiedzę o znaczących wydarzeniach: na przykład jubileuszu lokacji miasta Leszna, czy jego związkach z Islandią, Holandią czy Szkocją, podkreślające odwieczną wielokulturowość i europejskość miasta. Osobny nurt reprezentują pozycje zajmujące się kulturą ludową, na przykład życiem dawnej wsi, czy unikatowym hafciarstwem.

Szczególnie ważnym wydawnictwem jest z pewnością Słownik biograficzny Leszna, mający już dwa wydania (drugie z nich jest dwutomowe, poszerzone o nowe opracowane sylwetki), pokazujący sylwetki ludzi, którzy wnieśli znaczący wkład w życie miasta. Warto podkreślić jest kontynuowanie prac nad tym "dawnictwem, polegające na utworzeniu wspólnej z Miejską Biblioteką Publiczną redakcji i zbieraniem materiałów na temat sylwetek nieuwzględnionych w poprzednich edycjach oraz nowych.

Także samemu miastu oraz ludziom Leszna poświęcona jest inicjowana przez prezydenta miasta i przewodniczącego Rady Miejskiej. kilkutomowa pozycja Ludzie i czasy, która przygotowują do druku członkowie LTK.

Od roku 2014 odbywają się „Ratuszowe Wieczory”, podczas których wygłaszane prelekcje dotyczą przede wszystkim postaci i wydarzeń związanych z miastem, między innymi patronów ulic. Ostatni wieczór zorganizowany we wrześniu 2022 roku poświęcony był patronowi ulicy na Zatorzu — Józefowi Wybickiemu, którego rok obchodzony był uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej.

W roku 2019 Leszczyńskie Towarzystwo Kulturalne zostało uhonorowane Nagrodą Główną Wielkopolskiego Towarzystwa Kulturalnego przyznaną przez kilkunastoosobową kapitułę, której członkowie uznali za godny wyróżnienia znaczący dorobek i żywą obecność towarzystwa w życiu kulturalnym Wielkopolski.

Powyższy opis nie precyzuje wszystkich pól aktywności LTK, wskazuje jednakże na rolę, jaką to stowarzyszenie pełni w swoim środowisku i jak ważne jest dla miasta w którym działa, ale i dla południowo-zachodniej Wielkopolski. Skupiając ludzi czynnie propagujących idee regionalizmu, przyczynia się do tworzenia społeczeństwa obywatelskiego, świadomego swych korzeni i przynależności do małej ojczyzny, sprawnie funkcjonującego we współczesnej Europie.